

IORP II: pensioen in duidelijkere taal?

Met de inwerkingtreding van de implementatiewetgeving van IORP II zijn er aanvullende eisen aan de informatieverstrekking door pensioenuitvoerders gesteld. Sommige voorschriften zijn behoorlijk gedetailleerd en hebben zodoende ook impact op de informatie die in Nederland (al) ter beschikking werd gesteld. Dit zal leiden tot een verzwaring van de regeldruk voor pensioenuitvoerders en (echter volgens de wetgever minimale) financiële gevolgen hebben.

DOOR NOORTJE BERGEIJK EN MONICA SWALEF

mr. Monica Swalef
is managing partner, senior pensioenjurist, arbiter en opleider bij Swalef.

Noortje van Bergeijk
is juridisch medewerker bij Swalef.

De Wet Pensioencommunicatie is inmiddels alweer bijna vier jaar geleden, vanaf 1 juli 2015, gefaseerd in werking getreden. De evaluatie zou vorig jaar plaatsvinden, drie jaar na ingang, maar is door SZW verplaatst naar Q3 van 2019. Op grond van de Wet pensioencommunicatie moet de informatie die pensioenuitvoerders hun deelnemers geven aansluiten bij de behoeften van die deelnemers en correct, duidelijk en evenwichtig zijn. Daarnaast stelt de IORP II-richtlijn sinds zijn implementatie in de Pensioenwet op 13 januari 2019 nadere eisen aan informatieverstrekking (art. 36 t/m 44 Richtlijn). Dat vraagt veel van pensioenuitvoerders. Tijd voor een overzicht. In dit artikel wordt eerst ingegaan op de Wet Pensioencommunicatie, vervolgens volgt een inleiding over de IORP II-richtlijn, waarna de invloed van de richtlijn op de verschillende informatiemiddelen wordt besproken. Er wordt afgesloten met een conclusie.

In fases

Vanwege de gefaseerde invoering van de Wet Pensioencommunicatie treden de laatste bepalingen naar verwachting in 2020 in werking.

Het klinkt natuurlijk logisch dat pensioenuitvoerders informatie verstrekken die correct, duidelijk en evenwichtig is, aansluit bij de informatiebehoeften van de deelnemer én bij de kenmerken van de deelnemer. Eenvoudig is het echter niet. Het 'verstrekken' van informatie impliceert een brengplicht: de pensioenuitvoerder dient de informatie binnen de persoonlijke omgeving van een deelnemer te brengen. Verstrekken bestaat dus niet slechts uit het bieden van de mogelijkheid om informatie te 'halen'. De pensioenuitvoerder moet ook duidelijk maken welke keuzes een deelnemer kan maken, wat de ge-

volgen zijn voor het pensioen bij belangrijke levensgebeurtenissen (zogenoemde life events) en handelingsperspectief bieden. Een hele klus.

Schematisch geven wij hieronder weer welke fases de Wet Pensioencommunicatie doorlopen heeft en wat er nog in de planning is. De doorgehaalde onderwerpen zijn naar later in de tijd verschoven en moeten in 2020 geïmplementeerd zijn, hier zal verderop op worden ingegaan.

In art. 48 Pensioenwet (PW) staat de eis dat de informatie die de pensioenuitvoerder verstrekt of beschikbaar stelt correct, duidelijk en evenwichtig moet zijn. Dit is een open norm waar een pensioenuitvoerder een eigen invulling aan mag geven.

Er zijn verschillende middelen om (gewezen) deelnemers, pensioengerechtigden en andere aanspraakgerechtigden te informeren. Informatieverstrekking gaat via de volgende verplichte kanalen: het Uniform Pensioenoverzicht (UPO), mijnpensioenoverzicht.nl (MPO), Pensioen 1-2-3, De Pensioenvergelijker, Het Standaardmodel Wet verbeterde premieregeling en eventueel een digitale berichtenbox.

IORP II

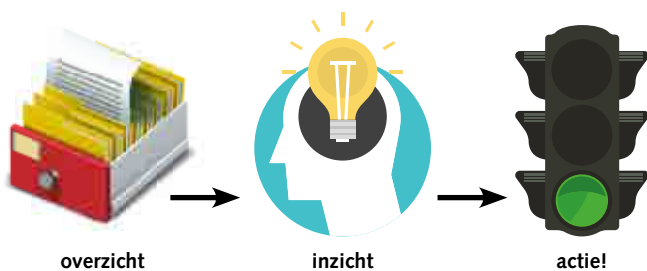
Op 13 januari 2019 is de implementatiewetgeving van de IORP II-richtlijn (hierna ook: IORP II) en het bijbehorend besluit in werking getreden. IORP II is een herziening van de IORP I-richtlijn. Het algemene doel van IORP II is om de ontwikkeling van het bedrijfspensioensparen (tweede pijler pensioen) in de Europese lidstaten te vergemakkelijken. Met IORP II zijn onder andere algemene regels gesteld op het gebied van pensioencommunicatie. In de

memorie van toelichting bij de implementatiewet geeft de wetgever aan dat het uitgangspunt is dat bij de communicatie over pensioen de behoeften van (gewezen) deelnemers, gewezen partners en pensioengerechtigden centraal staan. Doel is dat de (gewezen) deelnemer weet hoeveel pensioen ongeveer kan worden verwacht, dat kan worden nagegaan of dat voldoende is en dat duidelijkheid wordt geboden over de risico's van de pensioenvoorziening. Dit

sluit aan bij het doel van de Wet pensioencommunicatie: het realiseren van een goede en adequate communicatie over pensioen, zodanig dat de deelnemer weet hoeveel pensioen hij kan verwachten ('overzicht'), dat deze kan nagaan of dit voldoende is ('inzicht') en dat de deelnemer laat zien welk handelingsperspectief ('actie') de deelnemer heeft.

Fase	Tijd	Wijzigingen
Fase 1	1 juli 2015	<ul style="list-style-type: none"> – Algemene eisen aan informatieverstrekking (tijdig, duidelijk, correct en evenwichtig) – De ruimere mogelijkheden voor digitale communicatie – De bevoegdheid voor DNB om statistische informatie over individuele pensioenfondsen te publiceren – De start van de uitbreiding van het pensioenregister
Fase 2	2016	<p>1 januari 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> – Pensioen 1-2-3 – Aantal wijzigingen met betrekking tot het UPO – Uitbreiding van het Pensioenregister <p>1 juli 2016</p> <ul style="list-style-type: none"> – De Pensioen 1-2-3 (de nieuwe startbrief) – De verplichting om bepaalde informatie beschikbaar te stellen op de website van de pensioenuitvoerder
Fase 3	In de loop van 2017	<ul style="list-style-type: none"> – De weergave van het te bereiken pensioen in een optimistisch, pessimistisch en een verwacht pensioenbedrag in het pensioenregister (uitgesteld) – De start in groei van pensioengerechtigden in het pensioenregister
Fase 3 (n.a.v. Kamerbrief 22 november 2016)	2018	<ul style="list-style-type: none"> – De weergave van het te bereiken pensioen in een optimistisch, pessimistisch en een verwacht pensioenbedrag in het pensioenregister (uitgesteld)
Fase 3 (n.a.v. Kamerbrief 31 mei 2018)	2020	<ul style="list-style-type: none"> – De weergave van het te bereiken pensioen in een optimistisch, pessimistisch en een verwacht pensioenbedrag in het pensioenregister

IORP II heeft betrekking op pensioenfondsen en PPI's, maar de Nederlandse wetgever heeft er voor gekozen dat de veranderingen in de bepalingen over informatievereisten richting (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden ook gevolgen hebben voor verzekeraars voor zover zij een tweede pijlerpensioenregeling uitvoeren. Hoewel veel van de voorschriften uit IORP II gaan over informatie die in Nederland al beschikbaar was, zijn er ook voorschriften die wél aanpassing van de Nederlandse wetgeving behoeven. De Nederlandse wetgever heeft deze voorschriften geïmplementeerd in onder andere de Pensioenwet. De voorschriften worden hierna verder toegelicht.

Invloed IORP II op Pensioen 1-2-3

Vóór de implementatie van IORP II was in art. 21 lid 1 PW neergelegd dat de werkgever er zorg voor droeg dat de pensioenuitvoerder een werknemer binnen drie maanden na de start van de pensioenverwerving basisinformatie stuurde over de kenmerken van de pensioenregeling. Met de implementatie van IORP II is de rol van de werkgever hierin verdwenen. Natuurlijk kan de pensioenuitvoerder de werknemer slechts informeren nadat en als de pensioenuitvoerder door de werkgever geïnformeerd is over het sluiten van de pensioenovereenkomst met de werknemer. Zo staat dat nu ook in de Pensioenwet.

Daarnaast is laag 1 van de Pensioen 1-2-3 met enkele onderdelen uitgebreid, het gaat hier nadrukkelijk om algemene informatie dat een verwaarloosbaar effect zou moeten hebben op de administratieve lasten voor pensioenuitvoerders. De uitbreidingen zijn als volgt:

- Op grond van IORP II (overweging 58 IORP II-richtlijn) moet informatie worden toegevoegd over de wijze waarop in het beleggingsbeleid rekening wordt gehouden met milieu en klimaat, mensenrechten en sociale verhoudingen. Het gaat om algemene informatie aangaande maatschappelijk verantwoord ondernemen, waarna doorgeklikt kan worden naar laag 2 van de Pensioen 1-2-3 voor meer informatie. Dat is opgenomen in art. 18 Besluit financieel toetsingskader pensioenfondsen en art. 2 lid 1 onder h Besluit uitvoering pensioenwet.
- De beleggingsmogelijkheden van de (gewezen) deelnemers en pensioengerechtigden die hierom verzoeken (bij DC-regelingen) (art. 41 IORP II-richtlijn). Dat is opgenomen in art. 2 lid 1 onder i Besluit uitvoering pensioenwet.

Invloed op UPO

Uitbereiding informatieverstrekking

IORP II schrijft voor dat iedere deelnemer (dus ook gewezen deelnemers) jaarlijks een beknopt document met essentiële informatie moet ontvangen. De titel van dit document moet het woord 'pensioenoverzicht' bevatten en mag in elektrische vorm, op een website dan wel op papier ter beschikking worden gesteld. Een groot deel van de in IORP II voorgeschreven informa-

tie betreft informatie die in Nederland al op het UPO stond. Het UPO is door IORP II in art. 38 lid 1 PW uitgebreid met:

- Informatie over de reglementaire pensioenleeftijd (onder f)
- Een opgave van de te bereiken pensioenaanspraken. Waar het ouderdomspensioen betreft moeten deze aanspraken in drie scenario's (pessimistisch, verwacht en optimistisch) worden getoond met de waarschuwing dat deze projecties kunnen verschillen van de definitieve hoogte van de te ontvangen pensioenuitkeringen (onder g)
- Informatie over de werkgeverspremie en werknemerspremie (onder h)
- Informatie over garanties (onder i)
- Informatie over de ingehouden kosten (DC-regelingen) (onder l)
- Informatie over het land waar het pensioen is ondergebracht en de toezichthouder waar het pensioen onder valt (onder j)
- Informatie over de dekkingsgraad naar Nederlandse maatstaf (onder k)

De laatste twee uitbereidingen komen voort uit een aangenomen amendement van de Tweede Kamerleden Omtzigt en Bruins. Overigens werd dit afgeraden door minister Koolmees, die stelde dat deze extra periodieke informatie, die niet is voorgeschreven in de IORP II-richtlijn, er toe zou leiden dat het UPO 'verder verwijderd raakt van het eigenlijke doel'. Het doel van het UPO is namelijk het verstrekken van informatie over de opbouw'.

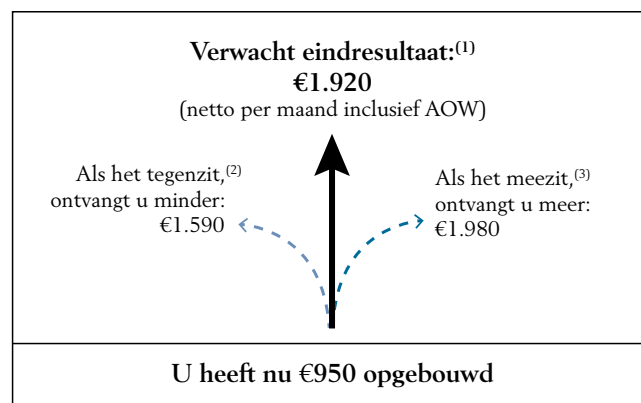
Voor alle informatie geldt dat deze getoond moet worden op het UPO dat in 2019 wordt verstrekt. Op 28 december 2018 zijn de UPO-modellen voor 2019 officieel vastgesteld.

Aangezien de systemen van de pensioenuitvoerders aangepast moe(s)ten worden aan de nieuwe regelgeving en het de verwachting was dat die systemen niet op tijd aangepast zouden zijn om de drie scenario's weer te geven op het UPO 2019, volstaat nu nog een nominale weergave van het ouderdomspensioen. De drie scenario's zijn vanaf 2020 wel verplicht om op het UPO te worden weergegeven.

Daarnaast is in art. 9a van het Besluit opgenomen dat ook elke wezenlijke wijziging ten opzichte van het UPO van het voorgaande jaar duidelijk moet worden aangegeven.

Informatie aan gewezen deelnemers en pensioengerechtigden

Aangezien IORP II geen onderscheid maakt tussen deelnemers

De navigatiemetafoor geeft de drie scenario's aan

Bron: promotieonderzoek Annemarie van Hekken, 11 juni 2018

en gewezen deelnemers geldt de uitbreiding van de informatieverplichtingen zowel voor deelnemers als ook voor gewezen deelnemers. De enige uitzondering is de informatie over de werkgeverspremie en werknemerspremie; dit is immers niet meer relevant voor een gewezen deelnemer.

Het UPO voor de gewezen deelnemer moet voortaan jaarlijks verstrekt worden in plaats van zoals tot 13 januari 2019 ten minste één keer in de vijf jaar (art. 40 lid 1 PW). De pensioenuitvoerder moet nu de gewezen deelnemer binnen drie maanden na een voor hem relevante wijziging in het pensioenreglement informeren over die wijziging en de mogelijkheid bieden om het gewijzigde pensioenreglement op te vragen bij de pensioenuitvoerder (art. 40 lid 2 PW). Deze wijzigingen leiden tot een zwaardere informatieverplichting voor pensioenuitvoerders. Het volstaat als de pensioenuitvoerder de informatie op zijn website ter beschikking stelt, mits ten minste één keer in de vijf jaar de keuze wordt voorgelegd de informatie schriftelijk of elektronisch te ontvangen (art. 40 lid 3 PW). Dit om een lastenverzwaring voor pensioenuitvoerders te beperken.

Voor pensioengerechtigden gold al een jaarlijkse verstrekking van informatie sinds de inwerkingtreding van de Wet Pensioencommunicatie. Wel dient de pensioenuitvoerder de pensioengerechtigde nu ook jaarlijks informatie over garanties en informatie over het land waar het pensioen is ondergebracht te verstrekken evenals over de toezichthouder waar het pensioen onder valt (art. 44 lid 1 PW).

Informatieverstrekking op verzoek

Op verzoek van de (gewezen) deelnemer, gewezen partner en de pensioengerechtigde wordt de volgende nieuwe informatie verstrekt (art. 46 PW):

- Informatie over de gehanteerde aannamen bij de weergave van ouderdomspensioen op basis van de drie scenario's.
- Bij DC-regelingen: informatie over de resultaten die de beleggingen van de pensioenregeling ten minste de afgelopen vijf jaar hebben behaald of, indien de pensioenregeling min-

der dan vijf jaar is uitgevoerd, alle jaren gedurende welke de pensioenregeling is uitgevoerd door de pensioenuitvoerder.

Daarnaast verstrekt de pensioenuitvoerder de deelnemer, gewezen deelnemer, gewezen partner of pensioengerechtigde aan wie de informatie elektronisch wordt verstrekt, op verzoek een papieren afschrift van deze informatie (art. 49 lid 5 PW).

Taal van de informatie

De informatie die de pensioenuitvoerder verstrekt of beschikbaar stelt moet beschikbaar zijn in de Nederlandse taal (art. 10.0a Besluit uitvoering Pensioenwet). Dit is met name relevant voor de situatie waarin een Nederlandse pensioenregeling wordt uitgevoerd door een pensioeninstelling uit een andere lidstaat.

Conclusie

Met de inwerkingtreding van de implementatiewetgeving van IORP II zijn er aanvullende eisen aan de informatieverstrekking door pensioenuitvoerders gesteld. Sommige voorschriften zijn behoorlijk gedetailleerd en hebben zodoende ook impact op de informatie die in Nederland (al) ter beschikking werd gesteld. Dit zal leiden tot een verzwaring van de regeldruk voor pensioenuitvoerders en (echter volgens de wetgever minimale) financiële gevolgen hebben. Of de (gewezen) deelnemer weet hoeveel pensioen ongeveer kan worden verwacht, kan nagaan of dat voldoende is en aangezet wordt tot actie zal hoogstwaarschijnlijk ook nader onderzocht worden bij de evaluatie van de Wet Pensioencommunicatie die in Q3 van dit jaar verwacht wordt. Ook uit het tienpuntenplan van minister Koolmees van 1 februari 2019 blijkt dat pensioencommunicatie een onderwerp is dat in ontwikkeling is. Zo benadrukte hij dat 'het belangrijk is dat elke deelnemer, jong of oud, inzicht krijgt in zijn eigen pensioensituatie'. Koolmees gaf aan dat het kabinet gaat bekijken hoe voor ieder pensioencontract de deelnemer kan beschikken over dezelfde persoonlijke informatie. Hij wil hier vóór de zomer de Tweede Kamer nader over informeren. IORP II: pensioen in duidelijker taal? Dat zal blijken. ■